

Constituziun dalla vischnaunca Ilanz/Glion (Constituziun communal)

dils 22-09-2013 (versiun dils 01-01-2014)

Las votantas ed ils votantas dalla vischnaunca Ilanz/Glion

ella votaziun dils 22 da settember 2013

decidan:

I. Determinaziuns generalas

Art. 1 Vischnaunca

¹ La vischnaunca Ilanz/Glion ei ina corporaziun dil dretg public. Ella consista dallas personas sesentas en siu territori e secumpona dallas suandontas fracziuns formadas ord las vischnauncas oriundas:

- a. Castrisch
- b. Duvin
- c. Glion
- d. Ladir
- e. Luven
- f. Pigniu
- g. Pitasch
- h. Riein
- i. Rueun
- j. Ruschein
- k. Schnaus
- l. Sevgein
- m. Siat

Art. 2 Autonomia

¹ Enteifer ils tiarms dalla legislaziun federala e cantunala ha la vischnaunca il dretg d'administraziun autonoma.

² La vischnaunca pratichescha enteifer ils cunfins da sias cumpetenzas legalas il domini sur tut las persunas e caussas che sesanflan en siu territori.

Art. 3 Principis giuridics generals

¹ Igl agir public sebasia silla lescha. El sto esser egl interess public e proporziunau.

² Autoritads e privats ageschan tenor buna fei.

Art. 4 Obligaziuns: A. En general

¹ La vischnaunca ademplescha sias obligaziuns pil beinstar general. Ella promova oravontut in svilup economic equilibrau, il beinstar social, il svilup cultural ed il schurmetg digl ambient.

Art. 5 Obligaziuns: B. Specialmein

¹ Culla resalva dallas leschas surordinadas da cantun e confederaziun s'audan en special las suandontas spartas tier las obligaziuns dalla vischnaunca:

- a. administraziun generala;
- b. segirtad publica (polizia communal, pumpiers, agid a catastrofes);
- c. scolaziun (scoletta e scola populara);
- d. cultura e temps liber (lungatg, musica, sport, protecziun da natira e patria);
- e. fatgs da sanadad (polizia sanitaria);
- f. beinstar social (agid social);
- g. traffic (stradalesser e fatgs da construcziun);
- h. planisaziun dil territori ed ambient (planisaziun locala, providiment d'aua, dismessa dallas auas piarsas, fatgs da santeri, schurmetg digl ambient);
- i. economia publica (agricultura e forestalesser, providiment electric, turissem);
- j. finanzas e taglias.

Art. 6 Obligaziuns: C. Externalisaziun

¹ La vischnaunca sa surdar l'execuziun dad obligaziuns ad instituziuns da dretg public ni da dretg privat, fundaziuns sco era a privats.

Art. 7 Lungatgs officials e da scola

¹ Ils lungatgs officials e da scola dalla vischnaunca ein il romontsch sursilvan ed il tudestg.

² Las autoritads communalas procuran che negin commember dad ina u l'otra cuminonza da lungatg hagi disavantatgs ni vegni sclaus d'ina participaziun politica muort il lungatg.

³ Tenor intenziun dil principi territorial fixaus ella constituziun federala e cantunala e cun risguard alla cumposiziun linguistica tradiziunala appartegnan las fracziuns els territoris dallas vischnauncas romontschas oriundas al territori da lungatg romontsch. Ultra da quei valan las disposiziuns dalla lescha cantunala da lungatgs.

⁴ La vischnaunca ha da procurar ch'il romontsch svaneschi buca successivamein ord las domenas dil mintgadi. Leutier eis ei da prender mesiras necessarias en ina lescha communal da lungatgs. Plinavon ha la vischnaunca da promover il lungatg romontsch finanziel- ed idealmein a moda durabla.

⁵ Las scolas dallas vischnauncas monolinguas romontschas d'entochen ussa ston vegnir menadas vinavon per romontsch. Ils affons da quellas fracziuns ston frequentar la scola romontscha. La cuntinuaziun da silmeins ina partiziun da classa romontscha enteifer la vischnaunca vegn garantida. Midadas dalla lescha surordinada restan resalvadas.

Art. 8 Egalitad dallas schlatteinas

¹ Indicaziuns da persunas e da funcziuns officialas en questa constituziun serefereschon sin omisduas schlatteinas, quei schilunsch ch'ei seresulta buca zatgei auter ord il senn dalla constituziun.

Art. 9 Habilitad da votar

¹ Habels da votar ein burgheis svizzers che han cumplenu 18 onns e ch'ein buca sut ugadia pervia d'invalidad da giudicar ni che vegnan representai entras in mandatari.

Art. 10 Dretg da votar

¹ Il dretg da votar en fatgs communalas han persunas domiciliadas en vischnaunca ch'ein hablas da votar.

Art. 11 Elegibladad

¹ Mintga persuna cul dretg da votar sa vegnir elegida en in'autorità communal.

Art. 12 Perioda d'uffeci e limitaziun dil temps d'uffeci

¹ La perioda d'uffeci dallas autoritàs communalas cuoza quater onns.

² Tgi che ha apparteniu ad ina autorità communal sco commember ordinari senza interrupziun durant treis periodas, ei buca reelegibels pli en quell'autorità per la proxima perioda. Periodas d'uffeci entschevidas che han cuzzau pli che dus onns valan sco entira perioda.

³ Pil president communal vegnan las periodas d'uffeci en suprastanza quintadas mo per la mesadad ed arrundadas silla proxima cefra cumpleina.

Art. 13 Demissiun

¹ Mintga commember dad in'autorità communal ha da demissionar a scret alla suprastanza communal il pli tard sin la fin da zercladur dil davos onn dalla perioda d'uffeci.

Art. 14 Termin dallas elecziuns ed entrada en uffeci

¹ Las elecziuns dallas autoritàs communalas elegidas all'urna e dil parlament communal han liug per regla el meins da settember.

² Las autoritàs communalas elegidas all'urna e dil parlament communal entran en uffeci igl 1. da schaner.

³ La cumissiun da quen e gestiun vegn elegida per regla a caschun dalla sesida constitutiva dil parlament communal. Ella entra en uffeci sunter l'elecziun.

⁴ Igl ufficial partent ei obligaus da surdar a moda regulara a siu successur.

Art. 15 Procedura dallas elecziuns

¹ Ei vala il pli absolut. Sunter la subtracziun dils cedels vits e buca valeivels dil diember total vegnan las vuschs dils candidats restonts partidas entras il dubel diember dils mandats libers; la proxima cefra entira ei il pli absolut. Han dapli persunas contonschiu il pli absolut che quei ch'ei ha uffecis, valan tals cun las pli biaras vuschs sco elegi.

² Reussescha in'elecziun tier elecziuns singulas buca, ni vegnan tier elecziuns cumpressivas pli paucas personas elegidas che quei ch'ei ha uffecis, suonda ina secund'elecziun. Elegi ein ils candidats cun las biaras vuschs (pli relativ).

Art. 16 Elecziuns complementarar

¹ Banduna in ufficial communal definitiv siu post duront la perioda d'uffeci, succeda in'elecziun complementara pil rest dalla perioda, quei schilunsch che la proxima elecziun ordinaria ha buca liug enteifer ils proxims sis meins e per commembers dil parlament enteifer ils proxims dudisch meins. Per l'elecziun complementara valan las medemas disposiziuns sco per las elecziuns ordinarias.

Art. 17 Motivs d'exclusiun

¹ Parents e quina in lingia directa, fargliuns, consorts e personas che vivan sco partenaris registrai ni en convivenza efectiva astgan buca far part el medem temp alla medema autoritad communal.

² Quels motifs d'exclusiun valan era denter commembers dalla cumissiun da quen e gestiun e commembers dalla suprastanza communal.

Art. 18 Raschuns d'incumpatibilitad

¹ Emploiai communal astgan buc'appartener alla suprastanza, cumissiun da quen e gestiun sco era al cussegl da scola. Vinavon astgan commembers dalla direcziun buc'appartener al parlament communal.

² Commembers dalla suprastanza communal astgan buca esser commembers dalla cumissiun da quen e gestiun.

Art. 19 Recusaziun

¹ In commember d'ina autoritad communal sto prender stgisa tier tractament e las votaziuns davart fatgs che pertuccan siu agen interess personal ni igl interess direct dad ina persona tenor art. 17, al. 1.

² In commember dalla cumissiun da quen e gestiun sto prender stgisa tier l'examinaziun dalla contabilitad e direcziun d'ina autoritad, cumissiun ni uffeci sch'el ni ina persona tenor art. 17, al. 1, appartegnan a quell'autoritad, cumissiun ni uffeci.

Art. 20 Dretg da petiziun

¹ Il dretg da petiziun ei garantius. Scadina persuna che habitescha en vischnaunca sa inoltrar a scret allas autoritads communalas propostas, giavischs e reclamaziuns. Quell'ei obligada da prender posiziun enteifer treis meins.

Art. 21 Dretg d'iniziativa

¹ 150 personas cun dretg da votar communal san pretender cun lur suttascripziun ch'ei vegni votau davart:

- a. ina revisiun totala ni parziala dalla constituziun;
- b. relaschar, dissolver ni modificar leschas communalas ni ordinaziuns d'impegn general;
- c. ina fatschenta formala ch'ei ella cumpetenza dalla cuminonza dils votants.

² L'iniziativa sa vegnir inoltrada en fuorma d'ina proposta generala ni d'in sboz formulau. Ella ei d'inoltar cullas suttascripziuns enteifer 90 dis alla suprastonza communal.

Art. 22 Procedura tier iniziativas

¹ In'iniziativa valeivla sto vegnir tractada entras il parlament communal sil pli tard enteifer dudisch meins suenter ch'ella ei vegnida inoltrada.

² L'iniziativa ei da suttametter alla votaziun dil pievel enteifer in onn e miez suenter ch'ella ei vegnida inoltrada. Ei sa vegnir fatg ina cunterproposta.

Art. 23 Retratga dall'iniziativa

¹ Tochen ch'il termin dalla votaziun ei buca fixaus, san ils tschun emprems che han suttascret l'iniziativa retrer quella da tut temps, aschinavon ch'ella cuntegn buca in'otra clausla da retrer.

Art. 24 Iniziativas illegalas

¹ Iniziativas cun in cuntegn illegal vegnan buca suttamessas alla votaziun dil pievel.

² Davart l'illegalitad decida il parlament communal sin proposta dalla suprastonza communal. La suprastonza communal communichescha a scret als iniziants davart la decisiun dil parlament communal cun indicar las raschuns.

Art. 25 Elecziuns e votaziuns

¹ Per elecziuns e votaziuns federalas e cantunalas valan las determinaziuns dalla confederaziun e dil cantun.

² Tier elecziuns e votaziuns communalas ein ils documents da tarmetter als votants sil pli baul quater jamnas e sil pli tard treis jamnas avon il di da votaziun.

³ Per las votaziuns ed elecziuns vegn l'urna deponida en mintga fracziun formada ord las vischnauncas oriundas el senn digl art. 1 duront in cert temps che vegn fixaus dalla suprastonza communal.

Art. 26 Responsabladad

¹ La responsabladad dils organs da vischnaunca per donns caschunai enten exequir lur funcziuns ufficialas sedrezza tenor la lescha davart la responsabladad dil stadi.

Art. 27 Dretg da recuors

¹ Il dretg da recuors encunter conclus e decisiuns d'organs communalas sedrezza tenor la legislaziun cantunala.

Art. 28 Protocol

¹ Davart las tractativas dil parlament communal, dalla suprastonza communal e per mintga ulteriura autoritad ni cumissiun ei da menar in protocol separau.

² Quels ein da suttascriver entras il protocollist e suentar l'approbaziun entras il parsura.

Art. 29 Envesta els protocols

¹ Ils protocols dil parlament communal stattan a disposiziun per investa a mintga persuna cun dretg da votar.

² L'investa els protocols dalla suprastanza e dallas ulteriuras autoritads communalas vegn lubida mo lu, sch'ei sa vegnir fatg valer interess giustificai.

³ Il dretg d'investa sa era vegnir ademplier cun remetter in extract dil protocol.

II. Organisaziun communal

1. Organs communalis ordinaris

Art. 30 Organs communalis

¹ Ils votants fuorman en lur unitad sco cuminonza dils votants igl organ suprem dalla vischnaunca. Els fan diever da lur dretgs ella votaziun all'urna.

² Els ulteriurs organs dalla vischnaunca ein:

- a. il parlament communal;
- b. la suprastanza communal;
- c. la cumissiun da quen e gestiun;
- d. il cussegl da scola.

a. La cuminonza dils votants

Art. 31 Cumpetenzas

¹ La cuminonza dils votants ha las suandontas cumpetenzas:

- a. eleger il parlament communal, la suprastanza communal ed il president communal;
- b. approbar e reveder la constituziun communal;
- c. concluder davart iniziativas ch'ein reussidas tenor art. 21 ff;
- d. concluder davart expensas definiblas ch'ein aunc buca previdas el preventiv:
 1. naven da 1'000'000 francs,
 2. tier expensas che serepetan mintg'onn naven da 150'000 francs,
 3. surprendre segirtads e participaziuns che survargan 2'000'000 francs,

4. fatschentas davart cumpra, vendita, brat ed impegnaziun da proprietad sco era conceder dretgs reals restrenschi che survargan 3'000'000 francs;
- e. dar e midar essenzialmein concessiuns per utilizar las auas, conceder ulteriurs dretgs d'utilisaziun specials cun in cuoz da varga 20 onns sco era exequir il dretg da curdada da concessiun el senn dalla legislaziun davart il dretg dallas auas;
- f. concluder davart fundar in consorzi da vischnauncas ni davart ina entrada ni extrada d'in tal;
- g. concluder davart ina fusiun cun autras vischnauncas;
- h. concluder davart fatschentas ch'ein da suttametter alla votaziun dil pievel tenor dretg federal ni cantunal.

Art. 32 Referendum facultativ

¹ Silmeins 150 personas cun dretg da votar communal san pretender che las suandontas fatschentas vegnan suttamessas alla votaziun dil pievel:

- a. decisiuns dil parlament communal sur da relaschar, midar ni abrogar las leschas;
- b. decisiuns dil parlament communal
 1. sur da suprender segirtads e participaziuns da 1'000'000 francs entochen 2'000'000 francs,
 2. davart fatschentas davart cumpra, vendita, brat ed impegnaziun da proprietad sco era conceder dretgs reals restrenschi denter 200'000 francs tochen 3'000'000 francs;
- c. decisiuns dil parlament communal davart credits posteriurs e supplementars sch'ina posiziun dil preventiv ni in credit d'impegn vegn surpassaus per dapli che 40 pertschien, silmeins pli che 300'000 francs;
- d. decisiuns dil parlament communal davart il preventiv, il pei da taglia ed il quen annual.

² Il parlament communal sa suttametter alla votaziun dil pievel decisiuns pertuccont relaschar, midar ni abrogar leschas.

Art. 33 Procedura

¹ Pil referendum facultativ valan las suandontas determinaziuns:

- a. las decisiuns ch'ein suttamessas al referendum ein da publicar egl organ uffical da publicaziuns dalla vischnaunca;

- b. il termin da referendum munta a 30 dis naven dalla publicaziun; ultra da quei valan las prescripziuns dalla lescha cantunala davart ils dretgs politics;
- c. la votaziun succeda per regla enteifer treis meins suenter che la suprastonza communal ha constatau ch'il referendum ei reussius. Il parlament communal fa ina proposta alla cuminonza dils votants.

b. Il parlament communal

Art. 34 Cumposiziun e cumpetenzza da concluder

¹ Il parlament communal consista da 25 commembers. El elegia per ina perioda da dus onns ord siu miez in president ed in vicepresidente. Ina reelecziun ei pusseviva pér suenter tschun onns.

² Il parlament communal ei cumpetents da concluder sche silmeins 13 parlamentararis ein presents alla sesida.

Art. 35 Cumpetenzas

¹ Il parlament communal decida davart tut las fatschentas ch'eiin suttamessas tenor constituziun al referendum. Il parlament communal ha en special las suandontas cumpetenzas:

- a. relaschar, midar ni abrogar leschas. Resalvau resta il referendum facultativ tenor art. 32, al. 1, lit a;
- b. relaschar, midar ed abrogar ordinaziuns e reglaments d'impegn general;
- c. elecziuns:
 - 1. dil cussegl da scola,
 - 2. dalla cumissiun da quen e gestiun,
 - 3. dils representants dalla vischnaunca en organisaziuns regionalas,
 - 4. dallas cumissiuns previdas tenor lescha communal e da lur presidents, schilunsch l'elecziun da quellas ei buca surdada ad in auter organ;
- d. approbar il preventiv e fixar il pei da taglia. Resalvau resta il referendum facultativ tenor art. 32, al. 1, lit d;
- e. approbar il rapport administrativ ed il quen annual. Resalvau resta il referendum facultativ tenor art. 32, al. 1, lit d;
- f. relaschar igl uorden da gestiun pil parlament sco era la lescha d'organisaziun dalla vischnaunca;

- g. fixar las indemnisaziuns per las autoritads e cumissiuns da vischnaunca;
- h. predeliberar tuts projects ch'ein suttamess alla votaziun dil pievel e far ina proposta argumentada;
- i. concluder davart expensas definiblas ch'ein aunc buca previdas el preventiv:
 - 1. da 200'000 francs tochen 1'000'000 francs. Quellas expensas astgan buca surpassar la summa da total 3'000'000 francs ad onn;
 - 2. tier expensas che serepetan mintg'onn da 40'000 francs tochen 150'000 francs. Quellas expensas astgan buca surpassar la summa da total 300'000 francs ad onn;
 - 3. sorprender segirtads e participaziuns denter 200'000 francs e 2'000'000 francs;
 - 4. fatschentas davart cumpra, vendita, brat ed impegnaziun da proprietad sco era conceder dretgs reals restrenschis el rom da 200'000 francs e 3'000'000 francs; Resalvau resta il referendum facultativ tenor art. 32, al. 1, lit b;
- j. decisiuns dalla suprastanza communal davart credits posteriurs e supplementars sch'ina posiziun dil preventiv ni in credit d'impegn vegn surpassaus per dapli che 20 pertschien ni silmeins pli che 20'000 francs;
- k. conceder dretgs d'utilisaziun specials per maximal 20 onns;
- l. decider davart conflicts da cumpetenza denter las autoritads communalas.

c. La suprastanza communal

Art. 36 Funcziun e cumposiziun

¹ La suprastanza communal ei l'autoridad administrativa e da polizia dalla vischnaunca.

² Ella secumpona dil president communal e da quater ulteriurs commembers.

³ Ella elegia il vicepresident communal.

Art. 37 Sesidas

¹ La suprastanza communal vegn convocada entras il president communal ni entras il vicepresident aschi savens sco igl ei necessari.

² Sin pretensiun da dus commembers da suprastanza ei il president obligaus da convocar ina sesida extraordinaria.

Art. 38 Cumpetenzas da concluder

¹ La suprastanza communal ei cumpetenta da concluder sche silmeins treis commembers ein presents.

Art. 39 Votaziuns ed elecziuns

¹ Per tuttas decisiuns vala il pli absolut dils commembers presents. En cass da vuschs ulivas decida il president, tier elecziuns la sort.

² Scadin commember ei obligaus da votar. Resalvau restan las disposiziuns davart recusaziun tenor art. 19, al. 1.

Art. 40 Cumpetenzas

¹ La suprastanza communal ha tuttas cumpetenzas ch'ei buca surdadas ad in auter organ entras dretgs federals ni cantunals, constituziun ni leschas communalas. Alla suprastanza ei suttamess en special:

- a. exequir ils dretgs federals e cantunals e las leschas communalas, ordinaziuns sco era decisiuns dil parlament communal e dalla cuminonza dils votants;
- b. preparar tuttas fatschentas per mauns dil parlament communal e dalla cuminonza dils votants;
- c. survegilar tut ils process dalla gestiun, en special las decisiuns dalla direcziun sco era dall'entira administraziun;
- d. administrar la facultad dalla vischnaunca;
- e. elavurar il quen annual ed il preventiv;
- f. crear novas plazzas;
- g. engaschar personal, schilunsch che negin auter organ ei incaricaus cun quei;
- h. relaschar l'ordinaziun d'organisaziun per la suprastanza communal, la direcziun e las ulteriuras cumissiuns;
- i. concluder expensas definiblas ch'ei aunc buca previdas el preventiv:
 1. tochen 200'000 francs. Quellas expensas astgan buca surpassar la summa da total 500'000 francs ad onn;

-
- 2. tier expensas che serepetan mintg'onn da 40'000 francs. Quellas expensas astgan buca surpassar la summa da total 200'000 francs ad onn;
 - 3. surprender segirtads e participaziuns entochen 200'000 francs;
 - 4. fatschentas davart cumpra, vendita, brat ni impegnaziun da proprietad sco era conceder dretgs reals restrentschi tochen 200'000 francs;
 - 5. fatschentas davart cumpra, vendita, brat ni impegnaziun da proprietad sco era conceder dretgs reals restrentschi tochen 3'000'000 francs schilunsch che quei survescha alla politica da sulom e da terren da baghegiar;
 - j. stipular contracts da fatschentas ch'ein ella cumpetenzza dalla suprastanza;
 - k. decider davart menar process e recuors sco era serrar giu cumparegliaziuns ni contracts da cumpromiss;
 - l. exequir ils fatgs da polizia ch'ein en cumpetenzza communal e la cumpetenzza penala dalla procedura penala administrativa.

Art. 41 Radunonzas d'orientaziun

¹ Silmeins 30 habitonts cul dretg da votar san pretender a scret che la suprastanza communal organiseschi radunonzas d'orientaziun. Quellas san vegnir menadas atras ellas fracziuns formadas ord las vischnauncas oriundas el senn dad art. 1.

Art. 42 Representanza dalla vischnaunca anoviars

¹ La suprastanza communal representa la vischnaunca enviers tiazas personas ed avon dertgira.

² Il president communal ni il vicepresident suttascrivan giuridicamein valeivel per la vischnaunca ensemen cun in commember da suprastanza ni cun in commember dalla direcziun.

Art. 43 President communal

¹ Il president communal presidescha las sesidas dalla suprastanza communal.

² Il president communal prepara la gliesta da tractandas. Cun agid dalla direcziun eis el responsabels per l'execuziun dallas decisiuns pridas.

³ Plinavon sa el concluder davart expensas definiblas ch'eiin aunc buca previdas el preventiv entochen 1'000 francs. Quellas expensas astgan buca surpassar la summa da 10'000 francs ad onn.

⁴ En cass urgents sa el prender las disposiziuns provisorias ch'eiin necessarias.

d. La cumissiun da quen e gestiun

Art. 44 Cumposiziun

¹ La cumissiun da quen e gestiun secumpona da treis commembers, da quels ston dus far part dil parlament communal. Ella seconstituescha sezza.

Art. 45 Cumpetenzas

¹ La cumissiun da quen e gestiun examinescha sil pli tard suenter mintga fin dil quen il rapport dall'administraziun, il quen annual sco era la contabilitad dad eventualas cassas specialas. Ella ha era l'obligaziun da controllar l'activitad administrativa en general. Ella inoltescha siu rapport a scret al parlament communal cun ina proposta.

² Per sclarir schabetgs specials sa il parlament communal surdar obligaziuns alla cumissiun da quen e gestiun. Per examinaziuns e clarificaziuns sa la cumissiun da quen e gestiun consultar en entelgientscha culla suprastonza communal igl uffeci cantunal da vischnauncas ni experts dil fatg.

³ Constataziuns da natira subordinada san vegnir fatgas en in rapport special per maun dalla suprastonza communal.

e. Il cussegl da scola

Art. 46 Cumposiziun

¹ Il cussegl da scola consista da tschun commembers. El seconstituescha sez.

Art. 47 Cumpetenzas

¹ Il cussegl da scola exequescha la lescha da scola federala, cantunala e communal. Sper las cumpetenzas numnadas ella lescha cantunala da scola ha el plinavon las suandontas:

- a. survigilar il menaschi da scola;
- b. menar quel strategicamein;
- c. preparar la lescha communal da scola per mauns dalla suprastonza communal e dil parlament communal;
- d. eleger e relaschar il personal d'instrucziun sco era ulteriuras personas necessarias pil menaschi da scola.

² Il cussegl da scola orientescha periodicamein a moda adattada la suprastonza communal. Lezza ha in dretg d'informaziun illimitau davart il menaschi da scola.

2. Direcziun/administrazion communal/emploiai da vischnaunca**Art. 48** Direcziun

¹ La direcziun consista dil president communal sco era dils collaboraturs en posiziun da cader dall'administrazion communal tenor lescha d'organisaziun.

² Ella ei responsabla per proponer sco era per elaborar e controllar las decisiuns dalla suprastonza communal.

³ En rom dall'ordinaziun d'organisaziun dispona la direcziun dallas cumpetenzas selectivas da decider. Ella ha cumpetenzas finanzialas d'expensas definiblas ch'ei aunc buca inclusas el preventiv:

- a. tochen 5'000 francs. Quellas expensas astgan buca survargar la summa da total 20'000 francs ad onn;
- b. tier expensas che serepetan mintg'onn tochen 2'000 francs. Quellas expensas astgan buca surpassar la summa da 10'000 francs ad onn.

⁴ Succeda ina decisiun dalla direcziun buca unanim, decida la suprastonza communal.

⁵ La direcziun informescha la suprastonza communal periodicamein ed en fuorma adattada. La suprastonza communal ha il dretg d'informaziun illimitau.

⁶ Fatschentas d'impurtonza subordinada sa la direcziun surschar all'administrazion da reglar a moda autonoma.

Art. 49 Adminstraziun communal

¹ L'administraziun communal regla l'entira contabilitad e las ulteriuras lavurs administrativas publicas. Schilunsch che la direcziun ei buca incaricada cun quei, exequescha ella las decisiuns dalla suprastanza communal.

Art. 50 Cundiziun d'engaschament dil personal

¹ Schilunsch che la vischnaunca relai buca disposiziuns divergentas sedrezzan relaziun da survetsch e salarisaziun tenor la lescha cantunala da personal actuala. Resalvadas restan las disposiziuns dalla lescha cantunala da scola e l'ordinaziun cantunala davart la salarisaziun dils scolasts.

III. Finanzas, taglias ed ulteriuras expensas**Art. 51** Principis davart las finanzas

¹ Ils mieds publics ein da duvrar spargnusamein ed economicamein.

² Las finanzas dueien esser equilibradas a vesta media.

³ Mintga expensa pretenda ina basa legala, ina decisiun da credit ed ina lubientscha pil pagament.

Art. 52 Principis davart la contabilitad

¹ Il quen da vischnaunca ei da menar tenor ils principis renconuschi generalmein davart fatgs da contabilitad da menaschis publics.

² Il quen annual dalla vischnaunca ensemen cul rapport dalla cumissiun da quen e gestiun ei da suttametter per l'approbaziun al parlament communal.

³ Il preventiv ed il pei da taglia pigl onn da quen ein da suttametter tochen sil pli tard miez november digl onn precedent al parlament communal per l'approbaziun.

Art. 53 Cumposiziun dalla facultad

¹ La facultad dalla vischnaunca secumpona:

- a. dils objects en diever general;
- b. dalla facultad administrativa;

- c. dalla facultad da gudida;
- d. dalla facultad finanziala.

Art. 54 Taglias e taxas

¹ La vischnaunca cuviera ses basegns finanzials en special tras las entradas da taglias, recavs dalla facultad sco era da contribuziuns e taxas.

Art. 55 Taglias

¹ La vischnaunca incassescha taglias tenor la lescha communal da taglia. Quei decret sto esser approbaus dalla regenza.

² Per la vischnaunca vala subsidiarmein la lescha da taglia cantunala.

Art. 56 Taxa da hosps e per la promoziun dil turissem

¹ Per promover il turissem incassescha la vischnaunca:

- a. taxas da hosps;
- b. taxas per la promoziun dil turissem.

² Las entradas astgan buca vegnir duvradas per financiar las obligaziuns ordinarias dalla vischnaunca.

IV. Vischnaunca burgheisa

Art. 57 Dretgs

¹ Ils dretgs dils burgheis e dalla vischnaunca burgheisa enteifer la vischnaunca politica sedrezzan tenor la lescha cantunala.

V. Fatgs da baselgia

Art. 58 Dretgs

¹ Ils dretgs dallas pleivs ein garanti conform alla costituziun cantunala. Ellas administreschan lur facultad a moda autonoma.

VI. Determinaziuns transitorias**Art. 59** Procedura dallas elecziuns

¹ Per las elecziuns dallas autoritads communalas dall'emprema legislatura vala il pli relativ. Elegius ei tal che ha contonschiu las pli biaras vuschs. En cass d'egualitad dallas vuschs ha liug in secund scrutini.

² Candidaturas el medem mument en differentas autoritads ein sclaussas.

³ In secund scrutini duei succeder sil pli tard quater jamnas suenter gl'emprem.

Art. 60 Elecziun dil parlament

¹ Il parlament sefuorma per silmeins duas legislaturas da diesch habitonts digl oriund marcau da Glion, mintgamai dus habitonts dallas oriundas vischnauncas Castrisch, Rueun, Ruschein e mintgamai in habitont dallas ulteriuras vischnauncas oriundas.

² L'elecziun dil parlament per l'emprema legislatura succeda en las vischnauncas oriundas tenor dretg vertent, quella per la secunda legislatura entras votaziun all'urna dall'entira vischnaunca. Tier l'elecziun per la secunda legislatura vala il pli relativ.

³ Per l'elecziun dil parlament per la secunda legislatura disponan las vischnauncas oriundas d'in dretg da proposta. Quel vegn exequius a caschun d'ina radunonza da fracziun ch'in commember dil parlament ord quella fracziun convochescha.

⁴ Stattan en ina ni pliras vischnauncas oriundas per l'elecziun pli paucas persunas a disposiziun che mandats d'occupar, vala il suandont:

- a. Per l'emprema legislatura: Il mandat resta pil mument vacants. In'elecziun posteriura ei pussevla sut las cundiziuns tenor artechel 16.
- b. Per la secunda legislatura: Sco elegius vala il candidat respectiv ils candidats cullas pli biaras vuschs dils buca elegi ord las ulteriuras vischnauncas.

VII. Determinaziuns finalas

Art. 61 Revisiun

¹ La constituziun presenta sa vegnir revedida da tut temps total- ni parzialmein. Mintga revisiun va en vigur culla decisiun respectiva.

Art. 62 Entrada en vigur

¹ La constituziun presenta va en vigur igl 1. da schaner 2014 suenter che la cuminonza dils votants ha approbau ella all'urna.

² Ella ei da presentar per l'approbaziun alla regenza dil cantun ch'examinescha sia legalitad. Quei vala per mintga midada ni cumplettaziun posteriura dalla constituziun.

Art. 63 Abrogaziun da disposiziuns cuntradictorias

¹ Quella constituziun remplazza las constituziuns dallas oriundas vischnaucas Castrisch, Duvin, Glion, Ladir, Luven, Pigniu, Pitasch, Riein, Rueun, Ruschein, Schnaus, Sevgein e Siat.

² Cull'entrada en vigur vegnan aboli tuts decrets dallas vischnaucas oriundas che stattan en cuntradicziun alla nova constituziun.

Las votantas ed ils votants dalla vischnaunca Ilanz/Glion han approbau questa constituziun ils 22 da settember 2013.

La constituziun sto vegnir approbada entras Regenza Grischuna.¹⁾

¹⁾ Approbau dalla Regenza Grischuna cun conclus nr. 103 dils 11-02-2014.

Tabella dallas modificaziuns - tenor conclus

Conclus	Entrada en vigur	Element	Modificaziun	Publicaziun CRS
22-09-2013	01-01-2014	relasch	emprema versiun	-

Tabella dallas modificaziuns - tenor element

Element	Conclus	Entrada en vigur	Modificaziun	Publicaziun CRS
relasch	22-09-2013	01-01-2014	emprema versiun	-